

Język figuratywny jest ważnym elementem codziennych konwersacji. Bez jego zrozumienia trudno jest w pełni uczestniczyć w bardziej złożonych interakcjach i efektywnie się komunikować. Jednocześnie jest on uważany za jeden z trudniejszych elementów języka.

Wiele badań pokazuje, że sposób, w jaki rodzice komunikują się z dziećmi, wpływa na ich rozwój językowy i społeczny - nie jest jednak jasne, w jakim stopniu dotyczy to również używania przez rodziców wypowiedzi niedosłownych.

Przedstawiony projekt skupia się na ironii werbalnej, czyli przykładzie języka figuratywnego, występującej w rozmowach rodziców z dziećmi w wieku 1-4. Chcemy zbadać, jak często rodzice używają ironii w rozmowach z małymi dziećmi na poszczególnych etapach ich rozwoju językowego.

Spodziewamy się, że będzie go mniej w kontakcie z najmłodszymi dziećmi i stopniowo coraz więcej wraz z wiekiem dziecka. Chcemy odpowiedzieć również na pytanie, czy rozumienie ironii da się wytrenować - to znaczy czy dzieci, które słyszały ją często, będą z większą łatwością ją rozumieć między trzecim a czwartym rokiem życia. W projekcie podejmujemy się również stworzenia opisu i klasyfikacji wypowiedzi ironicznych, które zidentyfikujemy.

Badania będą polegały na analizie nagrań wideo i audio zbieranych przez trzy lata w sześciu rodzinach. Nagrania prowadzone były co dwa tygodnie przez godzinę w kontekście naturalnej interakcji w domach. Zastosujemy podejście multimodalne, to znaczy poza samym materiałem językowym (semantycznym) włączymy do analizy gesty i zachowania niewerbalne dzieci i rodziców, stworzymy też system kodowania prozodii, to znaczy brzmieniowych właściwości mowy, ponieważ np. akcent i intonacja mogą być ważnymi wskazówkami umożliwiającymi rozumienie ironii.

Podjęty temat jest z jednej strony próbą uzupełnienia luki w wiedzy, która mogłaby pomóc w zrozumieniu tego, w jaki sposób dzieci uczą się rozumieć złożone formy językowe, z drugiej natomiast jest naturalną kontynuacją prowadzonych do tej pory przez kierownika projektu badań nad rozumieniem ironii przez dzieci w wieku przedszkolnym. W poszukiwaniu przyczyn różnicowania tej kompetencji u dzieci wydaje się uzasadnione badanie głównego źródła materiału językowego dzieci, czyli ich rodziców.